

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. birželio 16 d.
(OR. en)

10770/23

Tarpinstitucinė byla:
2023/0180 (NLE)

ACP 59
WTO 81
RELEX 750
COAFR 205
FDI 9

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. birželio 16 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 312 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl TARYBOS SPRENDIMO dėl Europos Sąjungos ir Angolos Respublikos susitarimo dėl palankesnių sąlygų tvarioms investicijoms pasirašymo Europos Sąjungos vardu

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 312 final.

Pridedama: COM(2023) 312 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 06 16
COM(2023) 312 final

2023/0180 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

**dėl Europos Sąjungos ir Angolos Respublikos susitarimo dėl palankesnių sąlygų
tvarioms investicijoms pasirašymo Europos Sąjungos vardu**

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

2020 m. į visapusišką Europos Sąjungos (ES) ir Afrikos santykių strategiją¹ įtrauktas pasiūlymas „parengti platesnio užmojo susitarimus, kuriais būtų sudarytos palankesnės sąlygos investicijoms Afrikoje, jos būtų pritrauktos ir remiamos“.

Angolos Respublika (toliau – Angola) yra 7-oji pagal dydį investicijų paskirties vieta ES investuotojams Afrikos žemyne, kuriai tenka 5,4 proc. ES tiesioginių užsienio investicijų (9,9 mlrd. EUR TUI 2020 m.). Nors Angolos ekonomika šiuo metu grindžiama gausiais žaliavų ir energijos ištekliais, šalis siekia įvairinti savo ekonomikos modelį ir pastaraisiais metais dėjo daug pastangų, kad pagerintų investicijų aplinką užsienio ir vietos investuotojams. Angola šiuo metu pradeda derybas dėl prisijungimo prie ES ir Pietų Afrikos vystymosi bendrijos (PAVB) EPS grupės ekonominės partnerystės susitarimo (EPS). Tačiau EPS nėra numatyta konkrečių nuostatų dėl investicijų.

2020 m. rugsėjo 8 d. vykdomasis Europos Komisijos pirmininko pavaduotojas Valdis Dombrovskis ir Angolos prekybos ir pramonės ministras Victoras Fernandesas bendrame pareiškime patvirtino „savo ketinimą pradėti tiriamąsias diskusijas ne tik dėl EPS, bet ir dėl ES ir Angolos investicijų susitarimo daugiausia dėmesio skiriant palankesnių sąlygų investicijoms sudarymui.“²

2021 m. kovo 23 d. Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos sprendimo³, kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti derybas su Angola dėl susitarimo dėl palankesnių geresnių sąlygų investicijoms. 2021 m. gegužės 26 d. Europos Sąjungos Taryba suteikė įgaliojimus pradėti derybas⁴ ir priėmė derybinius nurodymus.

2021 m. birželio 22 d. ES ir Angola pradėjo derybas dėl Susitarimo dėl palankesnių sąlygų tvarioms investicijoms (toliau – Susitarimas). Po keturių derybų raundų 2022 m. lapkričio 18 d. ES ir Angola užbaigė derybas.

Bendras Susitarimo tikslas yra gerinti investicinę aplinką ir sudaryti palankesnes sąlygas ES ir Angolai sutelkti ir išlaikyti tarpusavio investicijas remiantis šiuolaikinėmis ir supaprastintomis taisyklėmis, priemonėmis ir procedūromis, susijusiomis su tiesioginėmis užsienio investicijomis. Tokiu būdu susitarimu skatinamas tvarus vystymasis, ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas, taip pat stiprinami dvišaliai santykiai investicijų srityje. Jis taip pat suteikia tvirtą pagrindą prisidėti prie Angolos ekonomikos įvairinimo ir jos integracijos į pasaulio ekonomiką.

Šis susitarimas yra pirmasis susitarimas dėl palankesnių sąlygų investicijoms, dėl kurio ES kada nors derėjosi, ir pridedamas Tarybos sprendimo pasiūlymas yra teisinė priemonė, kuria suteikiami įgaliojimai Europos Sąjungos vardu pasirašyti Susitarimą.

¹ 2020 m. bendras komunikatas „Visapusiškos strategijos su Afrika kūrimas“, JOIN(2020) 4 *final*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52020JC0004>

² https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/84859/5th-angola-eu-ministerial-meeting-joint-way-forward_en

³ Rekomendacija dėl Tarybos sprendimo, kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti derybas dėl Europos Sąjungos ir Angolos Respublikos susitarimo dėl palankesnių sąlygų investicijoms sudarymo, COM(2021) 138 *final*.

⁴ 2021 m. gegužės 20 d. Tarybos sprendimas, kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti derybas su Angolos Respublika dėl susitarimo dėl palankesnių sąlygų investicijoms sudarymo, 8441/21.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Aprašytieji tikslai atitinka Europos Sąjungos sutartį (toliau – ES sutartis), kurioje įtvirtinta, kad ES turėtų skatinti „visų šalių integraciją į pasaulio ekonomiką, įskaitant laipsnišką tarptautinės prekybos apribojimų panaikinimą“⁵.

Šie tikslai taip pat visiškai atitinka Kotonu susitarimo⁶ tikslus ir bendruosius principus, kurių jais skatinama laikytis.

Šis susitarimas atitinka Komisijos Prekybos politikos peržiūros 12 pagrindinį veiksmą („Sudaryti tvarių investicijų susitarimus su Afrika ir pietinėmis kaimyninėmis šalimis“)⁷, kuriuo Komisija paskelbė ketinanti „pasiūlyti naują tvarių investicijų iniciatyvą Afrikos ir pietinėms kaimyninėms šalims partnerėms arba regionams, kurie tuo suinteresuoti <...> sudarant atskirus investicijų susitarimus arba modernizuojant galiojančius prekybos susitarimus“.

Šis susitarimas taip pat papildys būsimą Susitarimą dėl palankesnių sąlygų investicijoms sudarymo vystymosi tikslais, dėl kurio šiuo metu deramasi Pasaulio prekybos organizacijoje.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Tikslai dera su kitomis ES politikos sritimis, visų pirma su ES vystymosi politika.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Remiantis 2017 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo nuomone Nr. 2/15 dėl ES ir Singapūro LPS, visos sritys, kurioms taikomas Susitarimas, priklausytų išimtinai ES kompetencijai ir – konkrečiau – patektų į SESV 207 straipsnio 1 dalies taikymo sritį (tiesioginės užsienio investicijos).

Todėl šis susitarimas turi būti Sąjungos pasirašytas remiantis Tarybos sprendimu pagal SESV 218 straipsnio 5 dalį ir Sąjungos sudarytas remiantis Tarybos sprendimu pagal SESV 218 straipsnio 6 dalį, gavus Europos Parlamento sutikimą.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Šis susitarimas neapima jokių klausimų, kurie nepriklauso ES išimtinai kompetencijai.

- **Proporcingumo principas**

Šis susitarimas atitinka proporcingumo principą, nes tarptautinių susitarimų sudarymas – tinkama priemonė abipusėms teisėms ir pareigoms tarptautinės teisės subjekto, pavyzdžiui, užsienio šalies, atžvilgiu prisiimti.

⁵ ES sutarties 21 straipsnio 2 dalies e punktas.

⁶ 2000 m. birželio 23 d. Kotonu pasirašytas Afrikos, Karibų jūros bei Ramiojo vandenyno grupės valstybių ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių partnerystės susitarimas.

⁷ Komisijos komunikatas „Prekybos politikos peržiūra. Atvira, tvari ir ryžtinga prekybos politika“, COM(2021) 66 final.

Šiuo susitarimu tiesiogiai siekiama ES išorės veiksmų tikslo ir prisidedama prie politinio prioriteto „ES kaip stipresnė pasaulinio masto veikėja“. Jis atitinka Visuotinės ES strategijos gaires, kad būtų galima atsakingai bendradarbiauti su kitais partneriais ir pertvarkyti savo išorės partnerystės ryšius, kad būtų pasiekti ES išorės prioritetai. Juo prisidedama prie ES tikslo kurti saugias, diversifikuotas ir atsparias tiekimo grandines⁸ ir prie ES prekybos ir vystymosi tikslų.

- **Priemonės pasirinkimas**

Šis pasiūlymas pagrįstas SESV 218 straipsnio 5 dalimi, kurioje numatyta dėl tarptautinių susitarimų pasirašymo priimti Tarybos sprendimus. Kitų teisinių priemonių, kuriomis būtų galima pasiekti šio pasiūlymo tikslą, nėra.

3. **EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Netaikoma.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

2020 m. birželio–lapkričio mėn. Komisija surengė viešas konsultacijas⁹, siekdama gauti Europos Parlamento, valstybių narių, suinteresuotųjų šalių ir pilietinės visuomenės nuomonę dėl Europos Sąjungos prekybos politikos peržiūros, be kita ko, dėl būdų stiprinti ES santykius su kaimyninėmis šalimis ir Afrika prekybos ir investicijų srityse.

Komisija reguliariai konsultuojasi su suinteresuotosiomis šalimis, *inter alia*, Prekybos susitarimų ekspertų grupėje¹⁰ ir vykdydama dialogą su pilietine visuomene¹¹. Visų pirma derybos dėl šio susitarimo buvo pristatytos ir aptartos per 2021 m. lapkričio 24 d. ir 2023 m. kovo 17 d. vykusius dialogus su pilietine visuomene.

Prieš derybas ir jų metu ES valstybės narės buvo reguliariai informuojamos ir su jomis nuolat žodžiu ir raštu konsultuojamasi dėl įvairių derybų aspektų Tarybos Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybių darbo grupėje ir Prekybos politikos komitete paslaugų ir investicijų klausimais. Europos Parlamentas buvo informuotas per Tarptautinės prekybos komitetą (INTA), konkrečiau – 2022 m. spalio 26 d. surengus specialų praktinį seminarą¹². Per derybas rengiami tekstai buvo siunčiami abiem institucijoms.

Be to, derybų metu Komisija savo interneto svetainėje¹³ paskelbė ir reguliariai atnaujino derybų raundų ataskaitas, tekstų pasiūlymus, pranešimus spaudai, informacijos suvestines ir kitą aiškinamąją informacinę medžiagą.

⁸ Komisijos komunikatas „Saugus ir tvarus svarbiausiųjų žaliavų tiekimas remiant dvejopą pertvarką“, COM(2023) 165 *final*.

⁹ https://policy.trade.ec.europa.eu/consultations/consultation-trade-policy-review_en

¹⁰ <http://ec.europa.eu/trade/trade-policy-and-you/expert-groups/>

¹¹ <http://trade.ec.europa.eu/civilsoc/meetdetails.cfm?meet=11531>

¹² Praktinis seminaras „Tolimesni veiksmai ES ir Afrikos santykių prekybos ir investicijų srityje“, 2022 m. spalio 26 d.

¹³ https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/southern-african-development-community-sadc/eu-angola-negotiations_en

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Pradėdama derybas Komisija rėmėsi išorės ekspertų žiniomis, surinktomis Angolos investicijų politikos peržiūros¹⁴, kurią atliko Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferencija (UNCTAD), ir Pasaulio banko atlikto tyrimo¹⁵ metu. Peržiūros ir tyrimo ataskaitos buvo parengtos gavus ES finansinę paramą. UNCTAD ataskaitoje pateikta informacija apie Angolos investicijų sistemą ir kliūtis kuriant investicijų aplinką. Jos susijusios su investuotojų pateikimo į rinką ir įsisteigimo sistema, veiklos taisyklėmis ir administracijos gebėjimais bei koordinavimu. Šios problemos riboja Angolos galimybes visapusiškai išnaudoti savo didžiulį potencialą pritraukti investuotojus į įvairius sektorius. Pasaulio banko ataskaitoje visų pirma nurodyta, kad investuotojai kaip svarbiausius veiksnius, darančius įtaką jų sprendimams dėl investicijų besivystančiose šalyse, nurodė tai, kad bendraujant su valstybės įstaigomis trūksta skaidrumo ir nuspėjamumo, staigiai keičiami įstatymai ir kiti teisės aktai ir delsiama išduoti vyriausybės leidimus ir patvirtinimus. Tai yra sritys, kurias apims šis susitarimas.

- **Poveikio vertinimas**

Vykstant deryboms išorės rangovas atliko poveikio darniam vystymuisi vertinimą¹⁶, apimančią Angolos prisijungimą prie galiojančio ES ir PAVB EPS ir Susitarimo. Tyrimo tikslas – nustatyti galimą EPS ir Susitarimo nuostatų ekonominį, socialinį poveikį, poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai. Vykdydamas poveikio darniam vystymuisi vertinimą rangovas konsultavosi su vidaus ir išorės ekspertais bei suinteresuotosiomis šalimis tiek ES, tiek Angoloje.

Poveikio darniam vystymuisi vertinime patvirtinamas teigiamas Susitarimo poveikis Angolos ekonomikai, taip pat pabrėžiamas Susitarimo, prisijungimo prie ES ir PAVB EPS ir techninės pagalbos, skirtos abiem procesams remti, tarpusavio papildomumas. Poveikio darniam vystymuisi vertinime nenustatyta neigiamo Susitarimo poveikio užimtumui, darbuotojų teisėms, žmogaus teisėms ar aplinkai.

Poveikio darniam vystymuisi vertinimą, susijusį tiek su Angolos prisijungimu prie ES ir PAVB EPS, tiek su Susitarimu, atliko išorės rangovas „BKP Economic Advisors“.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Netaikoma.

¹⁴ Žr. UNCTAD ataskaitą *Investment Policy Review of Angola*. Prieiga per internetą: https://unctad.org/system/files/official-document/diaepcb2019d4_en.pdf

¹⁵ Žr. Pasaulio banko ataskaitą *Retention and Expansion of Foreign Direct Investment, Political Risk and Policy Responses*. Prieiga per internetą: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/387801576142339003/pdf/Political-Risk-and-Policy-Responses.pdf>

¹⁶ Žr. *Sustainability Impact assessment (SIA) in support of trade negotiations with Angola for EU-SADC EPA accession*, galutinė ataskaita, 2021 m. gruodžio mėn. Prieiga per internetą: https://circabc.europa.eu/ui/group/09242a36-a438-40fd-a7af-fe32e36cbd0e/library/f9babf9b-6d05-475f-a322-1bfc4e5c9982?p=1&n=10&sort=modified_DESC

- **Pagrindinės teisės**

Sąjungos pagrindinių teisių apsaugai pasiūlymas poveikio neturi.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šis susitarimas poveikio biudžetui neturi.

5. KITI ELEMENTAI

- **Igyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

I Susitarimą įtrauktos institucinės nuostatos, kuriomis nustatoma įgyvendinimo institucijų struktūra, kad būtų nuolat stebimas Susitarimo įgyvendinimas, veikimas ir poveikis.

Susitarimo instituciniame skyriuje įsteigiamas Komitetas palankesnių sąlygų investicijoms sudarymo klausimais, kurio pagrindinė užduotis – užtikrinti, kad Susitarimas veiktų tinkamai ir veiksmingai. Susitarimu taip pat pradedamas dialogas su pilietine visuomene, kuris rengiamas kasmet, vykstant Komiteto palankesnių sąlygų investicijoms sudarymo klausimais posėdžiui.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Netaikoma.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Bendras šio susitarimo tikslas – sudaryti palankesnes sąlygas investicijoms tarp ES ir Angolos pritraukti ir plėsti ekonomikos įvairinimo ir darnaus vystymosi tikslais.

Susitarimą sudaro keturi esminiai skyriai:

- su investicijomis susijusių priemonių nuspėjamumas ir skaidrumas, pavyzdžiui, skelbiant visus investicijų teisės aktus ir sąlygas ir raginant investuotojus naudotis bendrais informaciniais portalais;
- leidimų išdavimo procedūrų supaprastinimas, greitas paraiškų nagrinėjimas ir e. valdžios skatinimas;
- ryšių punktai ir suinteresuotųjų šalių dalyvavimas, siekiant palengvinti investuotojų ir administracijos bendravimą;
- investicijos ir darnus vystymasis, taikant naujausią ES požiūrį į įsipareigojimus dėl prekybos ir darnaus vystymosi bei atsakingą verslą.

Skyrius „Ginčų vengimas ir sprendimas“ grindžiamas Šalių bendradarbiavimu ir abipusiškai priimtino sprendimo paieška, tačiau jame taip pat numatyta galimybė, be tarpininkavimo taisyklių, kraštutiniu atveju taikyti valstybių tarpusavio arbitražą.

Apskritai tikimasi, kad šis susitarimas pagerins verslo aplinką Angoloje, o tai bus naudinga ir užsienio, ir vietos įmonėms. Todėl užsienio investuotojai bus skatinami veiklą vykdyti ilgiau ir taip ilgainiui prisidėti prie vietos ekonomikos augimo. Be esamų investuotojų, šiuo susitarimu taip pat siekiama į Angolą pritraukti naujų investuotojų, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių, kurioms sunkiau vykdyti ilgas ir sudėtingas investavimo užsienyje procedūras.

Tikimasi, kad Susitarimas padidins teisinį tikrumą dėl investicijų į visus sektorius ir prisidės prie Angolos ekonomikos įvairinimo naujuose sektoriuose, pavyzdžiui, maisto produktų eksporto, gamybos ar paslaugų sektoriuose. Į Susitarimą taip pat įtrauktos nuostatos, kuriomis siekiama stiprinti užsienio investuotojų ir vietos tiekėjų ryšius.

Galiausiai Susitarimu į ES ir Angolos santykius investicijų srityje taip pat įtraukiamas svarbus darnaus vystymosi aspektas, įskaitant įsipareigojimus nesilpninti aplinkos ar darbo teisės aktų ir standartų siekiant pritraukti investicijų ir neatsisakyti tų teisės aktų arba nuo jų nenukrypti. Į Susitarimą taip pat įtraukti įsipareigojimai veiksmingai įgyvendinti tarptautinius darbo ir aplinkos apsaugos susitarimus, įskaitant Paryžiaus susitarimą. Susitarimu reikalaujama, kad Šalys skatintų atsakingą investuotojų verslo praktiką ir stiprintų dvišalį bendradarbiavimą su investicijomis susijusiais kovos su klimato kaita politikos ir lyčių lygybės politikos klausimais.

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Europos Sąjungos ir Angolos Respublikos susitarimo dėl palankesnių sąlygų tvarioms investicijoms pasirašymo Europos Sąjungos vardu

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 207 straipsnio 4 dalies pirmą pastraipą kartu su 218 straipsnio 5 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- 1) 2021 m. gegužės 6 d. Taryba įgaliojo Komisiją pradėti derybas dėl Europos Sąjungos ir Angolos Respublikos susitarimo dėl palankesnių sąlygų investicijoms (toliau – Susitarimas);
- 2) 2022 m. lapkričio 18 d. sėkmingai užbaigtos derybos dėl Europos Sąjungos ir Angolos Respublikos susitarimo;
- 3) todėl Susitarimas turėtų būti Sąjungos vardu pasirašytas su sąlyga, kad jis bus sudarytas vėliau,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Sąjungos vardu patvirtinamas Europos Sąjungos ir Angolos Respublikos susitarimo dėl palankesnių sąlygų tvarioms investicijoms (toliau – Susitarimas) pasirašymas su sąlyga, kad Susitarimas bus sudarytas.

2 straipsnis

Tarybos generalinis sekretoriatas parengia įgaliojamąjį raštą, kuriuo Susitarimo derybininko nurodytam (-iems) asmeniui (-ims) suteikiami įgaliojimai pasirašyti Susitarimą Sąjungos vardu, su sąlyga, kad jis bus sudarytas.

3 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė*